

Asia: VN/23281/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain, puoluelain, vaalilain sekä kansalaisaloitelain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

YLEISTÄ

Esityksessä on monia vaalirahoituslain ja puoluelain tulkintoja selkiyttäviä täsmennyksiä. Tämä on hyvä.

Puoluelain täsmennysten osalta Orpon hallituksen ohjelman mukaisesti: ”Varmistetaan, että vaali- ja puoluerahoitusvalvonnassa toteutuu periaate, että samaa tietoa ei kysytä kuin kerran.” Raportoinniksi tulisikin riittää tiinpäätös sekä ajankohtaiset ilmoitukset.

Tuen ilmoitusrajoihin tulisi nyt lakia uudistettaessa tehdä vähintäänkin indeksikorotukset.

Periaatteellisesti puoluelaki ja laki ehdokkaan vaalirahoituksesta tulisi vahvemmin erottaa mm. tukirajojen osalta.

Perustelu:

Siinä missä esim. kuntavaalissa 1.500 euron suurin tuki ehdokkaalle voi olla jollain lailla merkityksellä, niin puolueille ao. summa ei millään lailla voida katsoa aiheuttavan sidonnaisuutta, joka tulisi julkistaa.

TARKASTUSOIKEUDET

Puoluelailla on tarkoitus valvoa puolueiden toimintaa. Vaalirahoituslailla on tarkoitus valvoa ehdokkaiden toimintaa. Tarkastuksen ulottaminen kolmansiin osapuoliin esim. palveluita myyviin tahoihin, on lain hengen vastaista ja antaisi tarpeettomasti VTV:lle oikeuksia tahoihin, joita em. lakien velvoitteet eivät koske.

LAKI EHDOKKAAN VAALIRAOITUKSESTA

4§ 5 mom

Mainoksen maksajan ilmoittaminen

Voitaisiin poistaa turhana ja mahdottomana valvoa tai vähintäänkin täsmentää.

Perustelu:

Tätä määräystä olisi hyvä täsmentää niin, että mikäli ilmoituksen maksaja ei ole tukiyhdistys tai ehdokas itse, niin ilmoituksen maksaja tulee käydä selville ilmoituksesta. Nyt tulkinta vaihtelee mm. siitä riittääkö esim. ehdokkaan näkyvä nimi indikoimaan maksajan. Näin tietysti pitäisi olla.

6§ YHTÄ AIKAA KÄYTÄVÄ KUNTA- JA ALUEVAALI

7 mom

Tällaisessa ilmoituksessa erikseen ilmoitettavan tuen osalta noudatetaan, mitä 6 a §: 1 momentissa säädetään ALUEVAALEISSA. (mieluummin kuin kuntavaaleissa)

Perustelu:

Aluevaalien kampanjat ovat taloudellisesti pääsääntöisesti isommat kuin kuntavaalien. Ei voitane säätää velvoitetta pienemmän tuen ilmoittamiseen vain osalle ehdokkaista.

Ratkaisu tietysti olisi myös kuntavaalien ilmoitusrajan nostaminen vähintään 1.500 euroon.

VAALIRAOITUKSEN RAJAT

Ilmoitusrajat tulisi päivittää vähintään indeksikorotusten myötä. esim.

Kuntavaalit 1.000,-

Muut vaalit 2.000,-

LAINAT

Esitetyt muutokset ovat erinomaisia ja lisäävät vaalirahoituksen avoimuutta.

VAALIKAMPANJAN KULUT YLITTÄVÄ VAALIRAOITUS

Vaalirahoituslaissa vaalirahoituksella tarkoitetaan rahoitusta, jolla katetaan ehdokkaan vaalikampanjan toteuttamisesta aikaisintaan kuusi kuukautta ennen vaalipäivää ja viimeistään kaksi viikkoa vaalipäivän jälkeen aiheutuneita kuluja, riippumatta siitä, milloin nämä maksetaan.

Näin ollen lain tarkoittamalla tavalla ei itse asiassa voi edes syntyä lain tarkoittamaa vaalirahoitusta enempää kuin vaalikampanjan kulut ovat.

Ehdokkaiden tukiyhdistykset voivat lisäksi toimia vaalikampanjoiden välilläkin ja saada tukea myös muuhun toimintaan kuin varsinaisen vaalikampanjan toteuttamiseen, mutta kuitenkin ehdokkaan menestykseen tähtäävään toimintaan. Ainoastaan vaalikampanjan kuluihin tulee nykyisen lain mukaan ilmoittaa.

Näin tulisi olla jatkossakin. Tukiyhdistyksillä tulee olla toimintaoikeus ja -vapaus vaalien välilläkin. Vaalirahoitusta ilmoitettaessa kaikki ilmoitettavat tuet tulee joka tapauksessa esiin, kun kaikki merkittävät lahjoitukset (rajat määritelty laissa vaalikohtaisesti) tulee valitun joka tapauksessa ilmoittaa, jolloin voidaan varmistua, että taloudellista vaikuttamista valittaviin päättäjiin ei vaalirahoituksen kautta tapahdu.

PUOLUELAKI

EI TUKENA PIDETTYT TAHOT/ASIAT (8b§ Tukea koskevat rajoitukset)

Erinomaista, että näistä saadaan mahdollisimman tyhjentävä listaus. Helpottaa tulkintoja. Luetteloon tulisi lisätä myös sivistysjärjestöjen kautta kulkeva opintotuki. Tämä on sivistysjärjestöjen maksamaa koulutukseen liittyvää tukea eli ns. normaalia järjestö-/koulutustoimintaa. Myös VTV on tarkastuksia tehdessään aiemmin lausunut, että tätä tukea ei pidetä puoluelaisissa tarkoitettuna tukena.

8b§

Mainoksen maksajan ilmoittaminen

Voitaisiin poistaa turhana ja mahdottomana valvoa tai vähintäänkin täsmentää.

Perustelu:

Tätä määräystä olisi hyvä täsmentää niin, että mikäli ilmoituksen maksaja ei ole puolue, puolueyhdistys, tukiyhdistys tai ehdokas itse, niin ilmoituksen maksaja tulee käydä selville ilmoituksesta. Nyt tulkinta vaihtelee mm. siitä riittääkö puolue näkyvä nimi ja logo indikoimaan maksajan. Näin tietysti pitäisi olla.

8c AJANTASAINEN ILMOITUS

Puolueiden saaminen tukien ilmoitusrajaa tulisikin korottaa vähintäänkin indeksien mukaisesti esim. 2.000 euroon.

LAINAT (UUSI 8d§)

Esitetyt muutokset ovat erinomaisia ja lisäävät puoluerahoituksen avoimuutta.

VALTIONAVUSTUS (9§) ja SEN OSITTAINEN SIIRTO

Esitys erinomainen. ”...muun yhteisön tai säätiön toiminnan tukemiseen.”

Perustelu: Vahvistaa vuosikymmenien käytännön ja valtioneuvoston tekemien jakopäätösten perusteet.

Puolueen mediayhtiöiden osalta on aiemmin oikeuden ratkaisu, että puolueen omistamalleen mediayhtiölle maksama tuki on verotonta, kunhan tukipäätökseen ei sisälly yksilöityjä velvoitteita. Tätä ohjaa osaltaan myös sananvapauslaki. Asia tulee ottaa huomioon laki säädettäessä ja tulkittaessa.

9§

Muutoin avustuksen myöntämiseen, maksamiseen, käyttöön, osoittamiseen ja siirtämiseen sekä valvontaan sovelletaan tämän lain ohella SOVELTUVIN OSIN, mitä valtionavustuslaissa (688/2001) säädetään.

Perustelu: puolueiden toiminta poikkeaa monin osin muiden avustusta saavien järjestöjen toiminnasta. VTV on hyvin perillä toiminnasta ja pystyy järkevästi soveltamaan valtionavustuslakia puolue toimintaan.

9b ILMOITETTAVAT TIEDOT VAALIKAMPANJAN KULUISTA JA RAHOITUKSESTA

”Niiden on lisäksi esitettävä tilinpäätöksen yhteydessä tilitys 9§:ssä tarkoitetun avustuksen käytöstä sekä ajankohtaisiin ilmoituksiin sisältyvät tiedot samoin kuin vaalikampanjan kulut ja rahoitus.”

Koko pykälä pitäisi poistaa turhana.

Perustelu: Kaikki ilmoitusrajan ylittävät tukisummat on ilmoitettava jo kertaalleen ns. ajankohtaisilla ilmoituksilla. Nyt nämä tukisummat ilmoitetaan kahteen kertaan, mikäli ne sattuvat kampanja-aikaan. Tämä aiheuttaa hallinnollista työtä edesauttamatta kuitenkaan rahoituksen julkisuutta. Hallitusohjelman mukaisesti kahdenkertainen tietojen ilmoittaminen tulisi poistaa

Kaikki momentissa mainitut raportit ovat turhaa ja kaksinkertaista hallintoa. Kaikki em. asiat selviävät puolueen julkisesta tilinpäätöksestä sekä toimintavuoden aikana ilmoitetuista ajankohtaisissa ilmoituksissa. Nyt nämä momentissa tehtävät ilmoitukset tehdään vain tarkastusbyrokratiaa varten, vaikka kaikki em. tiedot ovat saatavilla/nähtävissä jo muutoinkin.

VAALILAKI

Esitetty muutos, jolla puolueiden pakollisista jäsenäänestyksistä luovuttaisiin, on kannatettava, osin jo nyt ns. kuolleena kirjaimena.

Laakso Ville
Kansallinen Kokoomus